

החל מהחודש הבא - חברות התשתית מיישרות קו לסטנדרט אחיד בתחום החוזים והמכרזים בפרויקטי תשתיות

תחבורה

לאחרונה פורסם כי החשב הכללי במשרד האוצר, מנהל רשות החברות הממשלתיות ומנכ"לית משרד התחבורה, הנחו את חברות התשתית של משרד התחבורה לאמץ קווים מנחים מחייבים, שעל פיהם יפעלו ויפרסמו את מכרזיהן.

מדובר בשורה של סטנדרטים אחידים שנקבעו ביחס למספר נושאי ליבה בתחום החוזים והמכרזים, אשר ברוב המקרים מהווים שיפור מהותי מבחינת הקבלנים הפועלים בענף, ביחס לסטנדרטים הלא אחידים הנהוגים כיום. כלל חברות התשתית של משרד התחבורה יהיו מחויבות לפעול על פי סטנדרטים אלו, וזאת החל מיום 1.6.2019.

להנחיה זו השלכות רוחביות על כלל שוק תשתיות התחבורה היבשתיות, אשר רק בשנת 2018 היקף הפיתוח השנתי בשוק זה הסתכם לסך של כ- 14 מיליארדי ש"ח, ובשנים הקרובות צפויה מגמת עליה חדה בהיקפי ההשקעה בתשתיות תחבורה.

להלן תמצית ההנחיות אשר ייכנסו לתוקפן החל מחודש יוני 2019 :

1. תנאי סף פיננסיים ומקצועיים:

חברות התשתית הונחו לקבוע הן תנאי סף מקצועיים והן תנאי סף פיננסיים במכרזיהן. ההנחיה מפנה למתודולוגית קביעת הסף של חברת נתיבי ישראל, אותה כל החברות יידרשו לאמץ. בהתאם למתודולוגיה זו, הפרויקט נשוא המכרז מסווג לאחת משש רמות של היקפים כספיים, כאשר לכל רמה נקבעו אמות מידה אחידות לתנאי סף פיננסיים, הבוחנים את הנתונים הכספיים של הקבלן (כגון מחזור הכנסות, הון עצמי ותזרים מזומנים), ולתנאי סף מקצועיים הבוחנים את היקפם הכספי של פרויקטי תשתיות התחבורה שביצע הקבלן בשלוש השנים האחרונות.

2. ערבויות (מכרז, ביצוע וטיב):

מתוך הבנה שהעמדת הערבויות לטובת ביצוע הפרויקט משיתות על הקבלן עלויות מימון משמעותיות הפוגעות בנזילות ובכושר הביצוע שלו, וכתוצאה מכך מקטינה את התחרות בענף ומייקרת את עלויות הפרויקטים, חברות התשתיות הונחו לצמצם את היקף הערבויות הנדרשות במסגרת המכרז והפרויקט כך שלא יעלו על השיעורים שלהלן (הנגזרים מהיקף הפרויקט) – ערבות מכרז - עד 2.5%; ערבות ביצוע - עד 5%; ערבות טיב - עד 2%.

3. עיכבון:

החוזים הקבלניים הנערכים בשיטת מדידת כמויות כוללים בדרך כלל סעיף עיכבון (או פיקדון), שמטרתו למנוע תשלום יתר לקבלן. בהתאם למנגנון זה מנוכה חלק יחסי, בשיעור של בין 5%-7%, מחשבונותיו החלקיים השוטפים של הקבלן, אשר מוחזר לקבלן רק עם סגירת חשבון סופי לפרויקט.

ההמלצה הכללית שהועברה בעניין זה לחברות התשתית הינה להפסיק את השימוש הגורף בכלי זה, אך יחד עם זאת, הושאר להן שיקול הדעת לנכות סכומים מחשבונות שוטפים ככל שיש חשש שלא ניתן יהיה לקזז תשלומי יתר מתשלומים עתידיים. ככל שיעשה שימוש במנגנון זה, נקבע כי שיעור העיכבון בתוספת שיעור ערבות הביצוע לא יעלה על 7% (לדוגמה, אם נקבע עיכבון בשיעור של 3%, שיעורה של ערבות הביצוע באותו חוזה לא יעלה על 4%).

4. אופן בחירת ההצעה הזוכה:

בכוונת הצוות הבין-משרדי לפעול להקמת מאגר דירוג ספקים אחיד לחברות התשתית של משרד התחבורה, שיבוסס על ציונים שיוענקו לקבלנים בזמן אמת לפי פרמטרים אחידים, כגון: איכות, לויז, תקציב ובטיחות. עד לתחילת יישום פתרון זה, הומלץ לכלול במסמכי המכרז מנגנון אוטומטי לפסילת הצעות נמוכות במיוחד מממוצע ההצעות במכרז (בדומה למנגנונים שניתן לראות היום בחלק ניכר מהמכרזים).

5. מנגנון הצמדות:

בשונה מהסטנדרט המקובל כיום בחוזים קבלניים, לפיו הקבלן זכאי לפיצוי בגין התייקרויות רק במקרה של עליית המדד הרלוונטי בלמעלה מ-4%, הומלץ כי חוזי הביצוע יכללו מנגנון הצמדות המפצה את הקבלן עבור כל שינוי במדד הפרויקטלי. הנחיה זו מבוססת על התפיסה כי נכון יותר להטיל את סיכון עליית המחירים על המדינה כמזמינת העבודה, שכן לא קיים יתרון יחסי למגזר הפרטי בניהול סיכון זה.

6. מפרטים ומחירוים:

במצב הקיים היום, למעט בחברות נתיבי ישראל ורכבת ישראל, רוב חברות התשתית לא עובדות לפי מפרטים ומחירוים אחידים וקבועים מראש, מה שמצריך השקעה של תשומות רבות בכל מכרז מחדש. לפיכך, הונחו החברות להיצמד למפרט ולמחירון נתיבי ישראל בכל פרויקט כבישי המבוצע בתוואי הבין-עירוני, ולמפרט רכבת ישראל בכל פרויקט רכבתי. בד בבד, החברות הונחו לגבש מפרט ומחירון לפרויקטים המבוצעים בתוואי העירוני.

7. תנאי תשלום:

על אף שבנושא זה נמצא דווקא כי קיימת אחידות בין חברות התשתית (לאור כפיפותן לחוק מוסר תשלומים לספקים, תשע"ז-2017), גם כאן מצא הצוות הבין-משרדי לנכון לפעול לקיצור זמן בדיקת ואישור חשבונות הקבלן, לעומת הזמן המקסימלי הקבוע בחוק, כאשר היעד הוא אישור ותשלום חשבונות שוטפים לקבלנים תוך עד 45 ימים ממועד הגשת החשבון.

ההמלצות הנ"ל מהוות שלב אחד מתוך שניים, כאשר בהמשך עד לסוף שנת 2019, בכוונת הצוות לפעול ליצירת מפרט ומחירון עירוני, וכן קודקס מסמכי מכרז וחוזה אחידים לכל חברות התשתית התחבורה.

* * *

נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה ו/או הבהרה

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד רמי סופר, ראש מחלקת חברות, מימון ותשתיות, בטלפון 03-6089369 או במייל rami.sofer@goldfarb.com; לעו"ד רועי אגא, שותף במחלקת חברות, מימון ותשתיות, בטלפון 03-6089369 או במייל Rov.Aga@goldfarb.com; או לעו"ד גילעד קסלר, עורך דין במחלקת חברות, מימון ותשתיות, בטלפון 03-6089369 או במייל gilad.kessler@goldfarb.com.